

ԱՅԼԵԻԱՅԼ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՆՈՐ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մ.-ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԲԱՐԵԿԵՆԳԱՆԻ առթիւ այս տարի ալ՝ ինչպէս միշտ՝ Թատերական ներկայացումներ ունեցանք Մ. Ռաֆայէլեան Վարժարանին մէջ:

Նախ՝ փետր. 26 ին իտալերէն լեզուով յաջող զրուցերգութիւններ (Mélodram-

կերտ, որ Donizzettiի *L'aio nell'imbarazzo*-ի մէջ այնքան յաջողակութիւն ցոյց տուաւ՝ որ հանդիսատեսներու ծափերու պնդումին վրայ բեմ բարձրացաւ կրկնելու նոյն երգախառն դերը:

Յաջորդ օրը Մ. Ռաֆայէլեանի Թա-

Բարիկ Սիւմի և իր հետևորդները

me) կատարուեցան, որոնք շատ հաճելի տպաւորութիւն մը թողուցին ունկնդիրներու վրայ: Մեծ գնահատութեանց արժանացան ղպրոցիս լաւագոյն ջութակահարները ՊՊ. Շապանեան և Կիւլպէնկեան, մասնաւորապէս Պր. Հ. Պայեան, նախկին աշա-

տերասրահը դարձեալ հիւրընկալած էր ստուար բազմութիւն մը հանդիսատես ըլլալու Հ. Ս. Վ. Տէր-Մովսէսեանի շա-րադրած «ԲԱՐԻԿ ՍԻՒՄԻ» նոր Ողբերգութեան անդրանիկ ներկայացումին: Խորոխտ Սիւնիքը որ մեր Սպարտան եղած է՝ մեր

փառքի պատմութեան մէջ առանձնայա-
տուկ յիշատակներով կ'ապրէր։ Ազատու-
թիւնը Սիւնեցիին աստուածն եղաւ, իսկ
պայքարը՝ իր կեանքը։ Այդ երկնապոզ
լեռներու մայրերը մեր երկնքին տուին
աստղեր, որոնց մէջ իբր մարմնացում
դիւցազներու կը ցոլայ Բարիկ Սիւնի։

Դարերու ընդմէջէն որքան անուշ կը
խօսի այդ հոյանունը հայ սրտին։ Բարիկի

պարսից բանակէն և իր հազար և հօթն
հարիւր քաջագնաց ձիաւորներով կ'արշաւէ
Տիգրոն արքայաւանը, և հոն Շապուհի
ղղեակը կ'աւերէ ու կ'աւարէ։

Արքայից արքան կայծակնահար՝ այս
յանդուգն քայլէն, մոխրով լեցուն սանդ
մը կը դնէ իր պալատին դրան առջև,
ուսկից անցնող անցորդը՝ մոխիրը կոխու-
տելով՝ այս խօսքերը կ'ըսէր «Թող այս

Հոռագուր իշխանը և իր սպայակոյտը

նուիրական ձեռքն էր որ Բագաւանի դաշ-
տին վրայ Մերուժանը գետին վարսեց։
Հ. Ս. Տէր-Մովսէսեան Սիւնիքի դիւցազ-
նական ոգին ուզեց իր գեղեցիկ ողբեր-
գութեամբ աւելի ծանօթացնել հայուն։

Մեծարգոյ հեղինակը Ստ. Օրբէլեանի
Սիւնեաց պատմութենէն ընտրած է իւր
նիւթը, ուր հայ պատմիչը կը պատմէ, թէ
Անդովկ՝ Սիւնեաց քաջայանդուգն նահա-
պետը՝ խնջոյքի մը ժամանակ Շապուհ Բ.
պարսից արքայէն ընդունած նախատան-
քին վրէժը լուծելու համար կը բաժնուի

մոխրին հետ Սիւնեաց պետութիւնը վար
իյնայ ։

Անդովկ արև տուած էր երեք չքնաղ
էակներու, սօսասարսան Բաբկան, տեն-
չադիտակ Վաղինակի և Արշակ Բ.ի փա-
ռասէր զշխոյին աստղաշուի փառանձեմին։

Հոռագուր հոն իշխանը այդ ժամանակ
Սիւնիք կ'ապապտակէ և անոր կը տիրէ։
Բարիկ Սիւնի թափառական կեանք մ'ան-
ցընելէ յետոյ՝ կու գայ կը սպաննէ զայն։
Պարսից արքան՝ որու հետ թշնամացած
էր Հոռագուր՝ Բարիկի այս ծառայութեան

իրը վարձ՝ զայն իր հայրենական պետու-
թեան հրիտակ կը կարգէ:

Հեղինակը հիմնուած այս փոքր պատ-
մական տուեալին վրայ՝ զայն կը ճոխացնէ
իր իսկ ստեղծած հերոսներով, որոնց
շրթներուն վրայ կը դնէ երբեմն բանա-
ստեղծական երգ մը: Հոն միայն թատերա-
կան արուեստը թեթեւ մը քողարկուած է
հերոսներու մենախօսութիւններով, որոնք

Արտաւազդի դերը յաջող կերպով ձեա-
ցուց Պր. Թաշեհան, ընդունելով ծափա-
հարութիւններ: Շաւասպի դերը ստանձնած
էր Պր. Օտապաշեան: Հոսրթէ, վրացի
ասպետ մը՝ որմէն Բարիկ իւլեց իր հօր
բանտին բանալիներուն հետ՝ շատ մը
զաղտնիքներ, զայն զինովցնելով իր տան
մէջ: Բարիկ ինքզինք ծանօթացուցեր էր
իրբէ պարսիկ փախստական իշխան մը

Ըմբոստ լեռնցիմներու հրոսախումբը

սակայն իմաստալից են և զգայուն, մա-
նաւանդ Արտաւազդի և Շաւասպ մատնչի
խօսքերը:

Գլխաւոր դերակատարներն են. Արտա-
ւազդ, սա ազատ լեռներու որդի իր մօտ
կը հաւաքէ զունդ մը քաջեր, անոնց ներ-
շնչելով կորով և քաջութիւն, որպէս զի
բռնաւոր հոնը վտարեն հայրենիքէն: Այս
ազնուական հոգւոյն հակընդդէմ Շաւասպ
կը ջանայ մարել այդ եռանդնաբոր սէրը
դէպի հայրենեաց ազատութիւնը՝ կուրա-
ցած փառքի երազներով և նախանձով:

Սուրէն անուամբ: Գիհնէսէր վրացույն դերը
Պր. Վ. Մարտիրոսեան լաւ կատարեց:

Իդանֆրին, սկիւթացի՝ Հոնազուրի ու-
տիկանապետը Շաւասպի մատնութեամբ
կ'ուզէ խեղդել ապստամբութիւնը, բայց
կը բռնուի և կը կախուի հայ ապստամբ-
ներէն, ինչպէս նաև Գարուռ Հոնազուրի
սիրելին: Առաջնոյն դերը Պր. Գուժրուհան,
և Պր. Շիրիհեան՝ Գարուռի դերը՝ յաջող
կերպով ըրին: Վաղինակ՝ Հոնազուրի աղ-
ջրկան Սաթենիկի սիրով զգլխած՝ նոյն իսկ
կը մոռնայ իր հայրը, որ բանտի մը մէջ

կը հիւժի ե միշտ իր կեանքէն զրկուելու վտանգին մէջ է: Սուրեն կը յանդիմանէ զայն իբրեւ հայրասպան: Վաղինակ կը զարմանայ այս յանդգնութեան վրայ, մանաւանդ թէ Սուրեն կ'ըսէր՝ թէ ինքն իր ձեռքով սպաննած էր Բաբելը, բայց սա իր հայրը ազատելէն վերջ ինքզինք կը յայտնէ: Վաղինակ դարձի եկած կը միանայ եղբոր Պր. Մաքրիմեան բնական ձեւով արտայայտուեցաւ Վաղինակի դերին մէջ եւ Պր. Քիւչիւկեան Բաբելի նման զօրականի մը յարմար քայլերն ու ձայնը ունէր:

Ողբերգութիւնը կը վերջնայ իմաստուն խաղով մը: Մինչ այս մինչ այն՝ Հոնազուր վնասական պատերազմէ մը վերջ յաղթուելով Սիւնեաց միացած ուժերէն, Բաբել անոր մահը կը վճռէ: Բռնակալը իր վերջին վայրկեանները կ'ապրի եւ կ'ուզէ իր մահէն առաջ խոստովանիլ իր ոճիւրը եւ խոցոտել Բաբելան սիրտը, ըսելով թէ մինչ ես կը մեռնիմ՝ սակայն ճու հայրդ արդէն հոն աստուծոյն զգած եմ եւ: Բայց զարմանքը մեծ կ'ըլլայ ու կատաղութիւնը սարսափելի՝ երբ վարազոյր մը կը բացուի եւ Անդովկ թագազարդ իր զահին վրայ հեզութեամբ իրեն կը ժպտի:

Հոնազուրի դերին մէջ յաջող եւ բնական էր Պր. Պոտուրեան, ինչպէս նաեւ Պր. Թիրեաքեան Անդովկի դերին մէջ: Ապստամբներու դերակատարներն էին ՊՊ. Մարտիկեան (Զարեհ), Գալէզեան (Բարզէն), Քեհեանեան (Կոռնակ), Թախտանեան (Փառնակ), Ա. Քէլէշեան (Սիւսակ), Արաւանեան (Աւուկ), Շահպազեան (Առան), Կախարդ՝ Ա. Միլտոնեան, Կաթիկասար՝ զօրավար հոնաց՝ Վարդան Ճիվանեան, Հոնազուրի Սինեկապետ՝ Ս. Մարտիրոսեան, պարսիկ դեսպան՝ Հ. Քէշիշեան, մանկկաւիկ Հոնազուրի՝ Ա. Բիոսեան՝ Սամ-Գնդունի գինակիր Բաբելայ՝ Պ. Կարապետեան: Ամէն գնահատումի արժանի են Պր. Պայեան եւ Պր. Խ. Աւեմյան, որոնք ո՛չ մէկ ջանք չխնայեցին ներկայացման յաջողութեան համար: Ստուգիւ նիւթն ու ներկայացումը ջատ հետաքրքրեց, մա-

նաւանդ խաղացիները, որոնք նոր կը տեսնային հայկական ճաշակաւոր եւ հին տարազներ բեմի վրայ: Հուսկ՝ զոհուելունը ընդհանուր եղաւ ուժգին արտայայտութիւններով. կարծես ապրեր էինք պահ մը մեր պատմական փառաւոր անցեալին մէջ:

ՍԻՒՆԵՏԻ

100-ԱՄԵԱՅ ՀԱՅ ՏԻԿԻՆ ՄԸ

ՕՏԱՐ ԵՐԿՆՔԻ ՏԱԿ

Վենետիկ «Gazzettino Illustrato» խմբագրութիւնը ազնուաբար կը տրամադրէ մեզ այս քիչին, մեր ընթերցողաց ներկայացնելու 100 զարուներ տեսնող սոյն հայ տիկիներ: Կ'առնենք հետեւեալ տեղեկութիւնները վերոյիշեալ լրագրէն.

ԱՅՈՅ ՀԱՄԵՐԱՆ ՆԱԽԱԿԵՏ

«Այնա Համբար Նաւապետ, այրի՝ Պոնտակապէ, անցեալ փետր. 26-ին Երասցու կենացը 100-րդ տարին, ֆէբրուարական ու մարտական կատարեալ առողջութեամբ մը: Մնած է Աղքեանդրիս (Եղիպտոս). հայրը հայ է. իր գեմագին իսկ ցոյց կու տայ թէ ինչպիսի՛ հորովի ցեղի մը կը պատկանի ան: (Խառնիոյ) Իսպ. քաղաքին մէջ կ'ապրէ իւր Ֆրանչուէս Մայքրենի թոռան աստարտոցին մէջ: Այրի տիկինն է Տրք. Էփեմիոյ Հրամ. Պոնակապէ, որ 60 տարեկան տեւի վնասուելով մէջ քիչ ու վերաբոյժ էր: Մօրաբոյժն է Վենետիկեան զաւաթարարառով ժառօք եւ համակրիք բռնաստիճ ճարտ. Բրոք. Արմալոյ Մայքրենիք:»